

מראי מקומות - יומא

מג:

א. לימד על טבול יום שכשר בפרה

כתב המנחת חינוך (שצ"ז, ט"ו), שכל הפסולים לעבודה המוזכרים ברמב"ם (ביאת מקדש ט', ט"ו) פסולים גם בפרה, וגזירת הכתוב היא להכשיר טבול יום, מחוסר כפורים ואונן.

ב. מאי שנא בוידוי ראשון וכו'

כתב השיח יצחק, שמכך שלא הקשו בקצרה 'מאי שנא בוידוי ראשון דלא אמר ובני אהרן עם קדושיה, ובידוי שני אמר, משמע שיש כאן שתי קושיות, שאם התנא של המשנה סובר כרבי שמעון (ספ"ק דשבועות) שכהנים מתכפרים בפר גם על שאר עבירות, אם כן מדוע אין אומר בוידוי ראשון 'בני אהרן', שעתה יש להם שלש כפרות, בשתי וידויים ובדם הפר, לכפר על טומאת מקדש וקדשיו וכפרת שאר עברות. ואם המשנה כרבי יהודה, ששאר עבירות מתכפרים הכהנים על ידי שעיר המשתלח בשאר עבירות, אם כן מדוע איחר כפרתם בוידוי שני, ולא בוידוי ראשון. ועל זה תירצה הגמרא, שאף אם מתכפרים בשני הוידויים, אין להזכירם בפירוש בוידוי ראשון, מהטעם שלא יבא החייב ויכפר על החייב.

ג. שחטו וקבל במזרק את דמו

כתב בתוספות הרי"ד שגם כאן מירק אחר על ידו, שהרי ודאי היה טרוד לקבל הדם, אפילו יותר מאשר בתמיד, ומה שנקט כן בתמיד, הוא לחדש שגם בתמיד כן. אולם הרש"ש (יב) כתב שרק בתמיד מירק אחר על ידו, לפי שמדאורייתא אין צריך כהן גדול לשחיטת התמיד, אבל שחיטת הפר, שמן התורה צריכה כהן גדול, צריך שהוא יגמור השחיטה, עיין שם.

ד. על הרובד הרביעי שבהיכל

פירש הגבורת ארי, שהטעם שצריך להיות ברובד הרביעי שבהיכל, ואילו המחתה היתה על רובד הרביעי של העזרה, הוא משום שבדם יש חשש שיקרוש, לכך עדיף יותר ככל שמקרבו לפנים למקום הזאת הדם, כדי למעט בהילוך כשיטלנו מהממרס, וישאנו עד מקום הזאתו. אבל לקרבו לתוך ההיכל אסור, משום 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד'. ומה שצריך רובד רביעי, הוא משום הרחקה, שכיון שהוא טרוד במלאכתו למרס הדם, יש חשש שמא יקרב את עצמו לתוך ההיכל עם הדם בלא שימת לב, אבל בשאר כל אדם אין לחוש לזה (ולהרחיק יותר אי אפשר, שחוששים שמא יקרש הדם).

ה. כדי שלא יקרוש

כתב הקרן אורה במנחות (כא. ד"ה אמר זעירי), שמבואר בסוגיא שם שרק הזאות פנימיות נפסלות כשקרש הדם, אבל בהזאות חיצוניות אין הדין כן. והקשה שבכמה מקומות מבואר, שיש דין למרס גם דם של הזאות חיצונות, וביאר, שאף בהזאות חיצונות צריך לכתחילה שלא יקרוש הדם, אף שבדיעבד אינו מעכב.

ו. והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס

בתוספות הרא"ש הביא דברי הגמרא במסכת ראש השנה (כז), שאף שאין כהן משמש בבגדי זהב בעבודת פנים משום שאין קטיגור נעשה סניגור, זהו רק כדי שחוטא לא יתנאה במלבושי זהב, אבל במזרק ומחתה של זהב שמכניס בפנים, לא שייך הסברא שאין קטיגור נעשה סניגור.

ז. בכל יום מקריב פרס שחרית ופרס בין הערבים

הקשה הגבורת ארי (מד), שמשמע שגם בשבת עשו כן, והרי כיון שמדאורייתא אין צריך פרס, אלא די בכזית, ורק מדברי חכמים מקריב פרס, כיצד היו עושין כן בשבת, והרי הוא מבעיר שלא לצורך גבוה, עיין שם באריכות בזה, וראה עוד בחידושי הגרי"ז (סטנסיל) מה שכתב בזה.

ח. פרס בשחרית וכו'

במשנה למלך (ג, ב) הסתפק האם שיעור זה הוא מן התורה או מדרבנן. והביא מדברי רש"י שהוא רק מדרבנן, ומפסקי התוספות שהוא הלכה למשה מסיני (אבל הדין של מלא חפניו, כתוב בפירוש לגבי קטורת של יום הכיפורים).

ט. בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו

מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב

בפירוש הגרי"פ פערלא (על ספר המצוות לרס"ג, חלק ג, עמ' 405) הביא דברי התוספות לקמן (מד): שהוכיחו מכאן שאין דין כיור מעכב כלל, ואף אינו מצוה, אלא הוא רק כדי שיהא אפשר לרחוץ ידיו ורגליו, אבל באמת יכול לקדש ידיו ורגליו מכל כלי שרת. ותמה על מה שמבואר ברמב"ם (ביאת מקדש ה, י) שלכתחילה יש מצוה לקדש ממני הכיור, ורק בדיעבד אם עשה בכל כלי שרת, יצא, ובסוגייתנו משמע לא כך, והניח בצריך עיון.